

همایش کودکان، سلامت روان و دنیای مجازی

سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهرداری تبریز شامگاه دیروز میزبان همایشی با عنوان "کودکان، سلامت روان و دنیای مجازی" بود.

سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهرداری تبریز شامگاه دیروز میزبان همایشی با عنوان "کودکان، سلامت روان و دنیای مجازی" بود.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) منطقه آذربایجان شرقی، بر روی بستر تبلیغاتی این همایش، نام و لوگوی برخی از دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی به چشم می‌خورد ولی متأسفانه این همایش بدون حضور مسئولان امر همچون اداره کل سلامت و امور اجتماعی شهرداری تبریز، اداره کل بهزیستی استان و ... و توسط جمعیت حمایت از کودکان در معرض آسیب رستاک و دو روانشناس برگزار شد که موجب ناراحتی تعدادی از حضار همچون دست‌اندرکاران اجرایی و به ویژه اصحاب رسانه شد.

لیلا صادق‌الوعد، دبیر جمعیت حمایت از کودکان در معرض آسیب رستاک در اولین همایش "کودکان، سلامت روان و دنیای مجازی" به بیان تاریخچه‌ای از تاسیس و مهم‌ترین فعالیت‌های این جمعیت پرداخت.

به گفته وی، این تشکل غیر دولتی در سال 1388 و توسط تعدادی دانشجو آغاز به کار کرده و در طول این سال‌ها با توجه به گسترش فعالیت‌های خود توانسته بیش از 70 نفر عضو فعال به خود جذب کرده و برنامه‌هایی همچون کمک به کودکان سرطانی، کودکان کار، کودکان معتاد و کودکان در معرض اعتیاد، فرزندان طلاق، واکسیناسیون تعداد زیادی از جامعه هدف علیه بیماری آنفلوآنزا، جشن روز جهانی کودک و ... برگزار کند.

سهیلا کریم‌زاد شریفی، دبیر علمی این همایش نیز در ادامه افزود: در سال‌هایی که چندان دور، کودکان از همان آغازین سال‌های زندگی خود، قبول مسئولیت کرده و متناسب با سن، جنس و استعداد و توانایی خود در کنار پدر و مادر خود فعالیت می‌کردند. به عنوان مثال، پسر در کنار پدر خود به کار کشاورزی و دامپروری و دختر، در کنار مادر خود به کار خانه‌داری و آشپزی و امثال این موارد پرداخته و حتی اکثراً موظف می‌شدند که فرزندان کوچک‌تر از خود را نیز مراقبت کنند.

وی ادامه داد: در این دوران‌ها، محیط خانه به یک محیط پرورشی تبدیل شده و همسایه و دوستان همسال، سایر عوامل دخیل و موثر در این محیط پرورشی بودند. پس از مدتی، تحصیل و کسب آموزش، از حالت انحصار در بین یک قشر خاص، خارج و شکل عمومی‌تری به خود گرفت. اندک‌اندک اکثریت قریب به اتفاق کودکان به مدرسه رفتند و علم، به یکی از جدی‌ترین ملزومات زندگی افراد، تبدیل شد. حتی در این حالت نیز، تهدید چندان شدیدی وجود نداشت و کودکان با آشنایان، دوستان، کودکان همسایه و ... درس می‌خواندند و کنترل آنان چندان کار مشکلی به نظر نمی‌رسید.

وی اظهار کرد: گسترش روز افزون علم و تکنولوژی بویژه در بحث ارتباطات مجازی، اندک‌اندک فاصله‌ها را از میان برداشت و پدران و مادران، کنترل و ایمنی را که در سال‌های گذشته می‌توانستند نسبت به فرزندانشان اعمال کنند، ناتوان از انجام این مهم شدند و کنترل فرزندان از دست آنان خارج شد.

شریفی در بخشی از سخنان خود تصریح کرد: افزایش مطالعات و آگاهی در مورد فضای مجازی و نحوه حضور و فعالیت در آن، با توجه به خطرات و تهدیداتی که می‌تواند داشته باشد امری ضروری است. جذابیتی که فضای مجازی دارد و اختیار عملی را که فضای مجازی به کودکان می‌دهد، نمی‌توانیم در دنیای واقعی به آنان عرضه کنیم.

این روانشناس ادامه داد: کودک بر اساس تصور خود، در دنیای مجازی می‌تواند فردی را بکشد، رانندگی کند، خرید کند و .. در حالی که در دنیای واقعی نمی‌تواند! در این مورد برای کودک، هیچ محدودیتی وجود نداشته و جذابیتی که در فضای مجازی وجود دارد، کودک را به دنبال خود خواهد کشید.

شریفی ابراز کرد: فضای مجازی، آستانه صبر را کاهش می‌دهد. به عنوان مثال در بازی‌های کامپیوتری اگر برنده شویم، زود پاداش می‌گیریم، اگر بازنده شویم زود تنبیه می‌شویم و مثال‌هایی از این دست. همچنین فضای مجازی باعث می‌شود که شخص، وارد دنیای خیالات و توهم شود. هر چیزی که دوست دارد به دست می‌آورد هر جایی که دوست دارد می‌تواند برود. ماشین‌هایی که شاید در دنیای واقعی، حتی از نزدیک ندیده است را در دنیای توهم و خیال می‌راند. همه این عوامل دست به

دست هم می دهد و باعث می شود که انسان های امروزی، انسان هایی خیال پرداز و متوهم باشند.

وی در تبیین اثر جانی حضور و فعالیت در فضای مجازی توسط کودکان گفت: دوری از محیط خانواده، دوری از محیط همسالان، بازی نکردن با کودکان و ... از مهمترین تبعات حضور و فعالیت بیجای کودکان در فضای مجازی است. این موارد، کودکان را خودخواه، گوشه گیر، درون گراهای افراطی و شاید افسرده به بار آورد.

وی با بیان اینکه حضور انکارناپذیر کودکان و نوجوانان، در فضای مجازی را باید قبول بکنیم اظهار کرد: با اقدامات سلبی و محدود کردن امکانات فضای مجازی، راه به جایی نخواهیم برد. حتی در برخی موارد لازم است که از این فضاها به صورت آموزش دیده استفاده کرد.

شریفی افزود: برای کنترل کردن این فضا، والدین باید یکسری مسایل را آموزش ببینند و بتوانند فرزندان خود را در یک فضای قابل کنترل، هدایت کنند.

در بخش دیگری از این همایش، معصومه آزموده یکی از روانشناسان تبریزی گفت: سلامت روان به معنای آنست که افراد حس خوشایندی نسبت به خود داشته، مهارت های لازم را برای برقراری ارتباط موثر کسب کرده، احساساتشان را مدیریت کرده و بتوانند مشکلات را از میان بردارند. هر کودکی به داشتن سلامت روان سالم نیاز دارد و این سلامت روان کودک در درجه اول، توسط خانواده وی شکل می گیرد.

وی افزود: خانواده یکی از نهادهایی است که در این امر نقش اساسی و به سزایی دارد. چرا که بی شک خانواده بنیادی ترین، مهمترین و کوچکترین واحد اجتماعی است. برای پدر و مادر شناخت نیازهای جسمی فرزندانشان آسان است، مثل تغذیه، لباس های گرم به هنگام سرما، زمان خواب در ساعت مناسب. ولی نیازهای روحی و احساسی کودک که همان سلامت روانی آنها می باشد ممکن است مشخص نباشد.

وی ادامه داد: عشق، امنیت و پذیرش باید در قلب افراد خانواده باشد. کودکان نیاز دارند تا مطمئن شوند که عشق شما بستگی به اعمال آنها ندارد. اشتباهات و شکست ها را باید انتظار داشت و پذیرفت. اعتماد در خانه ای رشد می کند که مملو از محبت و توجه بی قید و شرط باشد بر همین اساس و پایه های مستحکم، سلامت روانی کودکان تشکیل می شود و اگر این سلامت روانی در جهت مثبت باشد باعث می شود که تا بچه ها خوب تفکر نمایند، پیشرفت اجتماعی داشته و مهارت های جدید را به خوبی بیاموزند.

این روانشناس در ادامه سخنان خود تصریح کرد: بعد از خانواده، سلامت روان کودکان تا حد زیادی توسط افراد مهم و محیط اطراف زندگی او تعیین می شود که از مهم ترین آن ها می توان به همسالان، مدرسه و معلمان و آموزش های مذهبی و ... اشاره کرد.

آزموده در تبیین موضوع مدرسه و سلامت روانی کودک گفت: رابطه ی کودک با معلم و هم کلاسی ها نیز آثار چشم گیری بر رفتار کودک و نگرش او نسبت به مدرسه بر جای می گذارد. معلمی که الگوی تعاملی و متعادلی میان خود و دانش آموز برقرار می کند، نقش بهتری را در بهداشت روانی دانش آموزان ایفا خواهد کرد. مدرسه برای بهبود زندگی بسیاری از کودکان و نوجوانان فرصت بسیار مناسبی فراهم می کند و همچنین مدرسه همگام با خانواده نقش تعیین کننده ای در ایجاد یا تخریب عزت نفس کودک و احساس شایستگی و سلامت روانی آنان دارد.

وی ادامه داد: آموزش های مذهبی در رشد اخلاقی و در نهایت پیش گیری از پاره های از مشکلات (دروغ گوئی، دزدی، فریب کاری و...)، کودک نقش ارزنده ای دارد. بنابراین فلسفه تعلیم و تربیت عصر ما با سال های گذشته متفاوت است. به این معنی هدف آموزش و پرورش، تنها تعلیم دروس و دیگر مطالب فکری نیست بلکه پرورش جسم و روان به طور کلی منظور نظر است. برآوردن احتیاجات جسمانی و اجتماعی روانی کودک قسمت عمده ای از تربیت او را شامل می شود که از عوامل بسیار مهم پرورش کودک است.

وی در بخش دیگری از سخنان خود با عنوان "کودک و دنیای مجازی" اظهار کرد: در جریان رشد طبیعی هر کودک یک رشته تغییرات شناختی، عاطفی و اجتماعی را شاهد هستیم. کودک باید در محیط خانه تا حدی آزادی عمل داشته باشد و اگر کودک مدام توسط والدین محدود شود، در مدرسه و ... اقدام به زورگویی خواهد کرد. توجه داشته باشیم تربیتی که آزادی را به کلی نادیده بگیرد و انتخاب و میل قلبی را از وی سلب کند و تنها مبتنی بر ترس و آداب خشک و بی روح ظاهری باشد نه تنها دوام نمی آورد، بلکه در نهایت به رکود و عصیان کودک انجامیده و راه را برای ورود کودکان به شبکه های اجتماعی هموار می سازد، در

نتیجه گرایش کودکان در بسیاری از مواقع ریشه در خود خانواده دارد.

اختلافات، آشفتگی‌های خانواده، تحقیر و سرزنش فرزندان، پایین آوردن اعتماد به نفس، تغییرات منفی در خانواده، ورشکستگی، اختلافات فرزندان با والدین از جمله مواردی است که می‌تواند زمینه ساز روی آوری کودکان به خصوص نوجوانان به دنیای دیگری باشد که در آن هیچ کدام از آشفتگی‌ها وجود ندارد. یکی از دنیاهای بدون آشفتگی و تشویش کودکان شبکه های اجتماعی است.

آزموده گفت: رشد خیره‌کننده فناوری‌ها و ارتباطات الکترونیک و به قولی انفجار اطلاعات زمانه را دگرگون کرده و به یکباره، دسترسی به بسیاری از وسایل و ابزارهای پیشرفته الکترونیک همه‌گیر شده است. از انواع بازی‌های کنسولی گرفته تا گوشی‌های تلفن همراه و انواع رایانه‌ها و فناوری‌های تلفن هوشمند و امکانات بی‌شمار اینترنتی، جهان بی‌انتهایی از دانسته‌ها و دستاوردهای علمی و فنی را به روی همگان گشوده است.

از این رو نیاز سازمان‌ها، نهادها و جوامع گوناگون افراد بزرگسال، کودکان و... به فناوری ارتباطات الکترونیک و به ویژه شبکه‌ی جهانی اینترنت چنان به هم تنیده و لازم و ملزوم هم شده‌اند که عملاً بازگشت به دنیای مکانیکی قبل ناشدنی است.

وی عنوان کرد: کودکان نسل‌های گذشته و هم سن و سال‌های ما این جملات خاطره‌انگیز را از زبان پدر و مادرهایشان به یاد دارند "اگر دوستانت بخواهند بیفتند در چاه آیا تو هم همراه آنها می‌خوای سقوط کنی" این جمله و جملات نظیر آن شاید در نسل‌های قبل برای جلوگیری از اتفاقات موثر بود. اما این نکته را باید در نظر داشت که کودکان امروز بسیار سریع‌الانتقال هستند. در مواجهه با پدیده‌های جدید، با تمام توان سعی در کشف رازها و چرایی آنها دارند. مهارت کارکردن با ابزارهای نوین را به سرعت فرا می‌گیرند. نسل نو، این همه را مدیون دستاوردهای دانش و فناوری‌های عصر ارتباطات الکترونیکی فرامرزی است. چنین تغییر و تحولاتی توانسته نگرش سبک زندگی و حتی ساز و کارهای هوشی، استدلالی و عملکردی افراد را از کودکی تا نوجوانی تغییر دهد.

وی همچنین در بخشی از سخنان خود، علل گرایش فرد به دنیای مجازی را شامل مواردی همچون فرار از دنیای حقیقی، نیاز(نیازهای عاطفی، نیازهای جنسی)، فراغت بیش از اندازه، جاذبه‌های دنیای مجازی و دانست و گفت: افزایش اطلاعات و دانش روز در زمینه‌های مختلف، وجود تجربه‌های مثبت و مفید برای کودکان در زمان استفاده از اینترنت و فضای مجازی، افزایش میزان یادگیری و سرعت عمل کودکان، ایجاد فرصت‌های آموزشی مناسب برای کودکان و ... از مهم‌ترین مزایای استفاده از اینترنت و فضای مجازی است.

تهیه و تنظیم: سید مرتضی مرتضوی